

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI

Bruselj, 5.10.2007
COM(2007) 584 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Premagovanje posledic poslovnega neuspeha – za politiko nove priložnosti

Uresničevanje lizbonskega partnerstva za rast in delovna mesta

**SPOROČILO KOMISIJE SVETU, EVROPSKEMU PARLAMENTU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Premagovanje posledic poslovnega neuspeha – za politiko nove priložnosti

Uresničevanje lizbonskega partnerstva za rast in delovna mesta

KAZALO

1.	Uvod.....	3
2.	Ogrožena podjetja in poslovni neuspehi so del naših družb	3
2.1.	Prenova podjetij je del tržnega gospodarstva.....	3
2.2.	Tudi stečaj je priložnost	4
3.	Proti politiki nove priložnosti.....	5
3.1.	Javna podoba, izobrazba in mediji	6
3.2.	Vloga zakonodaje o plačilni nesposobnosti	7
3.3.	Dejavna podpora ogroženim podjetjem	8
3.4.	Dejavna podpora podjetnikom, ki začnejo znova	9
4.	Sklep.....	11
	Preglednica: Trenutno stanje v državah članicah.....	12

1. UVOD

Komisija je februarja 2005 predlagala nov začetek za **lizbonsko strategijo** z usmerjanjem naporov EU k vzpostavitvi močnejše in trajnejše gospodarske rasti ter k ustvarjanju novih in boljših delovnih mest. To bo doseženo samo z vzpostavitvijo podpornega okolja za mala in srednja podjetja (MSP) ter bolj podjetniško kulturo¹.

Podjetništvo je samo po sebi tvegano ter zahteva samozavest in avtonomijo pa tudi določeno pripravljenost na prevzemanje tveganj, saj so ustanavljanje podjetij, njihov uspeh in neuspeh del realnosti tržnega gospodarstva. Vendar se zaradi splošnega pomanjkanja družbenega interesa in slabega razumevanja podjetništva poslovna stiska ali celo poslovni neuspeh še ne razumeta v zadostni meri kot normalen gospodarski razvoj in priložnost za nov začetek.

Komisija meni, da lahko podpornejše okolje za ogrožena podjetja prepreči neuspeh. Poleg tega bi obravnavanje negativnih posledic poslovnega neuspeha, ko se ta pojavi, in negativne podobe podjetja prispevalo k **najboljši možni izrabi človekove ustvarjalnosti v Evropi**, spodbudilo podjetništvo ter pospešilo inovacije in ustvarjanje delovnih mest. Prav tako bi prispevalo k **spodbujanju ugodnejše družbene klime** za podjetništvo v Evropi, pri čemer bi bili kaznovani samo goljufija in kazniva dejanja. Države članice in poslovno skupnost se zato poziva k nadaljnjemu delu pri podpornemu okolju za ogrožena podjetja in tiste, ki so doživeli poslovni neuspeh, da postane EU bolj dinamičen prostor za podjetništvo in novo priložnost.

2. OGROŽENA PODJETJA IN POSLOVNI NEUSPEHI SO DEL NAŠIH DRUŽB

2.1. Prenova podjetij je del tržnega gospodarstva

50 % podjetij ne preživi prvih pet let svojega življenja. Letna povprečna stopnja prenehanja delovanja podjetij v EU25 znaša 7 %². V ekonomski literaturi je navedeno, da zaprtje podjetja v skladu z gospodarskim razvojem v globalnem gospodarstvu, kar priznava tudi Listina za mala podjetja³. Nizka stopnja preživetja zato ni nujno razlog za zaskrbljenost – vstop novih podjetij je del procesa, pri čemer se podjetniki odzivajo na tržno realnost. Na podlagi nedavne študije OECD je stopnja preživetja podjetij v štiriletnem obdobju celo nižja v ZDA kot v državah celinske Evrope⁴, kar kaže, da je lahko prenehanje poslovanja podjetij v skladu z **gospodarsko dinamiko**. Upravičeno lahko domnevamo, da rastoča globalna konkurenca sili podjetnike, da se odzivajo hitreje in prožneje, celo z zapiranjem svojih podjetij in odpiranjem novih. Podatki potrjujejo visoko korelacijo med stopnjami vstopa na trg in izstopa s trga v EU in ZDA, kar predstavlja stalen proces kreativne destrukcije, pri kateri podjetja z nizko produktivnostjo izstopijo s trga, na njihovo mesto pa vstopijo nova.

¹ *Sodobna politika za MSP za rast in zaposlovanje*, Evropska komisija COM (2005) 551 konč., 10.11.2005.

² *Evropska podjetja. Dejstva in številke. Podatki 1995–2004*, Eurostat, 2006.

³ http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/charter/index_en.htm.

⁴ *Viri gospodarske rasti v državah OECD, OECD, 2003; in Demografija podjetij: rast populacije podjetij*, Eurostat, Statistika na kratko št. 48/2007.

2.2. Tudi stečaj je priložnost

Od vseh zaprtih podjetij je okoli 15 % stečajev⁵, medtem ko je 11 do 18 % vseh ustanoviteljev podjetij že doživelo določene neuspehe⁶. Čeprav je med poslovnim ciklom in številom plačilno nesposobnih podjetij naravna korelacija⁷, pride do stečajev tudi v času visoke rasti BDP. Zelo verjetno je, da je stečaj v bistvu neposredna posledica prenove podjetja: samo 4–6 % stečajev je goljufivih⁸.

Vendar naša družba vloge poslovnega neuspeha v gospodarskem življenju ne pozna dovolj. Javno mnenje poslovni neuspeh zelo močno povezuje z osebno nesposobnostjo ali goljufijo. V EU je stigma prisotna v poslovnem okolju, pravnem okviru ter tudi v kulturnem in družbenem ravnanju. To ustvarja nepotrebne ovire za podjetnike, ki želijo začeti znova. Kljub poznavanju uspešnosti podjetnikov, ki začnejo znova, so kupci in finančniki zadržani pri naročanju in naložbah. 79 %⁹ državljanov EU trdi, da bi tistim, ki so doživeli neuspeh, **dali še eno možnost**. Vendar je v „praksi“ drugače: 47 %¹⁰ Evropejcev bi imelo **zadržke do naročanja** pri podjetju, ki je pred tem doživelo neuspeh. 51 %¹¹ **nikoli ne bi vlagalo** v podjetje v finančnih težavah.

Razpoložljiva analiza prav tako kaže, da samo majhen delež **neuspešnih podjetnikov poskusi začeti znova**¹², kljub temu, da si večina nekdanjih podjetnikov še vedno želi podjetništva¹³, mladi pa upajo na novo priložnost¹⁴. Prvi razlog je ta, da ima plačilna nesposobnost posebej velik **vpliv na podjetnike** same. Okoli ena tretjina podjetnikov, ki so plačilno nesposobni, proda svojo hišo, medtem ko se v 25 % primerov negativne posledice prenesejo na druge družinske člane. Poslovni neuspeh je stresna situacija, ki v 15 % primerov privede do prekinitve razmerja¹⁵. Poleg tega se neuspešni podjetniki še vedno srečujejo z okoljem, ki podcenjuje nove priložnosti, nastale zaradi poslovnega neuspeha. Dokazano je, da se neuspešni podjetniki **učijo iz lastnih napak** in so na splošno uspešnejši, ko dobijo novo priložnost¹⁶. Podjetniki, ki začnejo znova, beležijo **hitrejšo rast** od novo ustanovljenih podjetij¹⁷, po petih letih pa imajo njihova novo ustanovljena podjetja visoke stopnje preživetja. Raziskava profila uspešnih podjetnikov kaže, da jih je 18 % že vodilo eno podjetje. 6 % jih je vodilo dve podjetji ali več¹⁸.

⁵ A.C.P. de Koning, *Business failure and entrepreneurship in international perspective*, EIM Small Business Research and Consultancy, 1999.

⁶ Kreditanstalt für Wiederaufbau Bank Group 2007, Mittelstandsmonitor 2007, <http://www.ifm-bonn.org/presse/mimo-2007.pdf>.

⁷ Pojem plačilne nesposobnosti podjetij se med državami razlikuje, kar otežuje primerjavo podatkov.

⁸ Ta odstotek v Italiji in Združenem kraljestvu znaša 3–4 %, v Avstriji pa 7 % (nacionalni podatki za obdobje 2003–2006).

⁹ Flash Eurobarometer št. 192 (2007).

¹⁰ Flash Eurobarometer št. 146 (2004).

¹¹ Glej opombo 9.

¹² G. Metzger, *After life – who takes heart for restart?* ZEW Discussion Paper št. 06-038, 2006.

¹³ E. Stam, D. B. Audretsch and J. Meijaard, *Renasant Entrepreneurship*, ERIM, 2006.

¹⁴ Leta 2005 je v raziskavi, ki jo je izvedlo Junior Achievement-Young Enterprise ter je vključevala mlade iz 18 držav članic EU in 7 držav iz Vzhodne Evrope in Balkana, 58 % mladih Evropejcev menilo, da bi v primeru neuspeha pri ustanovitvi podjetja dobili še eno priložnost.

¹⁵ R. Blom, *Faillissement - oorzaak en gevolg*, Graydon, 2004.

¹⁶ *Soočanje z izzivom - lizbonska strategija za rast in zaposlovanje*, Poročilo skupine na visoki ravni, ki ji predseduje Wim Kok, 2004; ali Ekanem in P. Wyer, *A fresh start and the learning experience of ethnic minority entrepreneurs*, International Journal of Consumer Studies 31 (2), 144–151, 2007.

¹⁷ *Global Benchmark Report 2006 – Ready for globalisation?*, Confederation of Danish Industries, 2006.

¹⁸ *Profil uspešnega podjetnika. Rezultati raziskave „Dejavniki poslovnega uspeha“*, Eurostat, Statistika na kratko 29/2006.

Medtem ko je del gospodarskega življenja pa lahko plačilna nesposobnost negativno vpliva na delovna mesta, potrošnike ter javne in zasebne upnike. Leta 2006 je okoli 135 000 **plačilno nesposobnih podjetij** v EU15 **ogrozilo** 1,4 milijona **delovnih mest** (1,5 milijona leta 2005), samo v Nemčiji in Združenem kraljestvu pa je število plačilno nesposobnih posameznikov presegalo 237 000¹⁹. Istega leta je v Avstriji neporavnani dolg do zaposlenih znašal 243 milijonov EUR. Kar zadeva preostali **neplačan dolg**, je bilo v Nemčiji 50 % dolžnikov aktivnih podjetij in samostojnih podjetnikov. V Franciji, kjer so **letni ocenjeni stroški** stečajnih postopkov 13,7 milijard EUR, je treba okoli 55–60 % neplačanega dolga plačati **davčnim organom in organom socialne varnosti** ter bankam, v primeru plačilno nesposobnih storitvenih podjetij pa je to 70–80 %²⁰. Neplačan dolg je v Nemčiji leta 2006 znašal 31,1 milijard EUR (37,5 leta 2005; 39,4 leta 2004), v Italiji 9,6 milijard leta 2004 in na Finskem 1,37 milijarde leta 2003. **Veliko stroškov, ki so povezani s stečajem, bi se zmanjšalo, če bi ogroženim podjetjem zagotovili boljšo pomoč in v primeru stečaja podjetnikom olajšali nov začetek.**

3. PROTI POLITIKI NOVE PRILOŽNOSTI

Komisija od leta 2001 obravnava potrebo po novi politiki za rešitev vprašanja ogroženih podjetij in preprečevanje negativnih učinkov poslovnega neuspeha, pozneje pa je to postalo del **Akcijskega načrta za podjetništvo**²¹. Ponovno se je k takšni politiki zavezala s **Sodobno politiko za MSP**²², uvedeno leta 2005. Komisija je zlasti poudarila potrebo po večji učinkovitosti stečajnih postopkov. Komisija se je glede na omejene pristojnosti na tem področju omejila na zbiranje podatkov o pravnih in socialnih posledicah poslovnega neuspeha²³, olajšanje ugotavljanja in razširjanja dobrih praks²⁴ ter v zadnjem času pripravo orodij za zgodnje opozarjanje kot sredstev za zmanjšanje posledic neuspeha. To je prispevalo k reformam po vsej EU, številne države članice pa so že izkoristile dobre prakse in politične sklepe, dosežene na evropski ravni.

Številne države EU so se – čeprav v različni meri – na nacionalni in regionalni ravni **zavezale k politikam** za obravnavanje vprašanja poslovnega neuspeha in spodbujanje novega začetka. V okviru prenovljene lizbonske strategije je okoli ena tretjina držav članic v svojih nacionalnih programih reforme predložila načrte za reformo nacionalne zakonodaje o plačilni nesposobnosti²⁵. Tako je bil dosežen napredek pri **izboljšanju zakonodaje o plačilni nesposobnosti**. Polovica držav članic je sprejela ukrepe za skrajšanje obdobja ustavitve stečajnega postopka, odpravo omejitev ali poenostavitev stečajnih postopkov (glej Prilogo). Združeno kraljestvo je večino vprašanj obravnavalo že leta 2002. Španija in Italija sta v svoji zakonodaji nedavno uvedli podobne ukrepe. Vendar mora še skoraj polovica držav EU sprejeti prve korake v to smer. Prav tako nobena država članica še ni pripravila **obsežne strategije** za politiko nove priložnosti – samo Avstrija je za leto 2008 napovedala nove

¹⁹ *Insolvencies in Europe 2005/6*, Creditreform Economic Research Unit.

²⁰ P. Matsakos et al., *Vie et Survie des PME, PMI, TPE dans leur environnement quotidien aujourd'hui et demain, Rapport Saratoga/Datar*, 2004.

²¹ *Evropski načrt za podjetništvo*, Evropska komisija, COM(2004) 70 konč., 11.2.2004.

²² Glej opombo 1.

²³ Dejavnosti, izvedene v okviru Večletnega programa za podjetja in podjetništvo 2001–2006 („Najboljši postopek“, „Evropska listina za mala podjetja“).

²⁴ *Končno poročilo izvedenske skupine Najboljši projekt prestrukturiranja, stečaja in novega začetka*, Evropska komisija, 2003.

²⁵ *Priloga k Sporočilu Komisije spomladanskemu Evropskemu svetu: Izvajanje prenovljene lizbonske strategije za rast in delovna mesta – „Leto uresničevanja“*. Evropska komisija, COM(2006) 816 konč. 12.12.2006.

načrte. Dejansko še vedno obstajajo možnosti za pospešitev pozitivnejšega odnosa do podjetništva, za spodbujanje večjega števila ljudi k ustanovitvi podjetja ter za zmanjšanje tveganja in posledic neuspeha.

3.1. Javna podoba, izobrazba in mediji

Prvi ukrep za preprečevanje negativnih učinkov poslovnega neuspeha je javna razprava o tem vprašanju, posvetovanje s podjetniki prihodnosti in povečanje **ozaveščenosti** o ugodnostih prenovljenega podjetništva. Raziskave kažejo, da **kulturna podpora** (npr. s promocijskimi kampanjami itn.) ugodno vpliva na število podjetniških dejavnosti v EU²⁶.

Številni mladi nikoli ne postanejo podjetniki. Podjetniška izobrazba je temelj za uresničitev njihovega podjetniškega duha in njihovega spoznanja, da je poslovni neuspeh izhodišče za nov začetek. Danes Evropejci niso naklonjeni izkoriščanju možnosti za samozaposlitev in podjetniško dejavnost, prav tako pa se zelo **bojijo stečajev**²⁷. Nacionalne strategije o vseživljenjskem učenju lahko igrajo ključno vlogo pri razvoju in posodabljanju podjetniških in poslovnih spretnosti in znanj.

V nizozemski brošuri²⁸ je predstavljenih sedem primerov, v katerih podjetniki delijo svoje izkušnje o stečajih in pojasnjujejo, kako so uspeli s ponovno ustanovitvijo podjetja. Brošura je na voljo na spletni strani **nizozemskega** ministrstva za gospodarstvo.

V EU **splošna javnost** pogosto dojema stečaj kot kaznivo dejanje, ne glede na razlog. **Mediji** morajo igrati pozitivno vlogo pri spremembi tega napačnega dojemanja in razširjanju informacij o ugodnostih, ki jih lahko naša družba pridobi iz izkušenj neuspešnih podjetnikov. Prav tako so pomembne ustrezne nagrade.

V zadnjih dveh letih je bila v **Nemčiji** podeljena nagrada START AWARD, ki je vključevala tudi kategorijo RESTART (PONOVI ZACETEK). Finančno podporo so zagotovili dve javni banki in regionalna agencija za podporo novo ustanovljenim podjetjem, dodeljena pa je bila poštenim podjetnikom, ki so se učili iz poslovnih neuspehov in bili uspešni pri novem začetku. Osrednji mediji so bili pripravljeni poročati več o tej temi.

Poglavitna spoznanja

- *Ugodnosti novega začetka bi bilo treba poudariti v informacijskih kampanjah in izobraževalnih programih, s čimer se dokaže, da so večkratni poskusi povezani z normalnim procesom učenja, raziskavami in spoznanji.*
- *Mediji so lahko pomembni pri ločevanju stečaja in goljufije ter poročanju o ugodnostih prenove podjetja, kar bi izboljšalo javno podobo podjetnikov, ki začnejo znova, prav tako pa bi javnost cenila njihove izkušnje.*
- *Nadaljnje razprave o tem vprašanju z vsemi pomembni akterji bi morale prispevati k razkritju številnih vidikov stigme, ki spremlja poslovni neuspeh.*

²⁶ Global Entrepreneurship Monitor 2004.

²⁷ Glej opombo 9.

²⁸ *Tweede kans – failliet gaan betekent niet mislukken/lessen in vallen en opstaan*, <http://www.minez.nl/>.

3.2. Vloga zakonodaje o plačilni nesposobnosti

Ponovna ustanovitev podjetja po stečaju je lahko s pravnega stališča izziv. V številnih državah zakonodaja o stečajih posameznike še vedno obravnava na **enak način ne glede na to, ali je bil stečaj posledica goljufije** ali neodgovornega ravnanja ali pa je bil neuspeh posledica neočitne napake lastnika ali direktorja, tj. posledica **poštenega** in odkritega ravnanja. Prav tako številna pravila uvajajo omejitve, prepovedi in rubež plačilno nesposobnih podjetnikov zgolj na podlagi obstoja stečajnih postopkov. Ta avtomatizem pristopa ne upošteva tveganj, ki so v poslovnem svetu vsakodnevni pojav, in predpostavlja prepričanje, da je plačilno nesposoben podjetnik nekdo, kateremu družba ne more zaupati. V EU je potrebna temeljita sprememba osnovnega načela zakonodaje o plačilni nesposobnosti.

V nedavni raziskavi²⁹ se je skušalo preveriti, ali bi zmanjšanje strogosti zakonodaje o stečajih za posameznike spodbudilo podjetništvo v 15 državah. Analiziranih je bilo 13 držav EU, skupaj s Kanado in ZDA, v katerih zvezni kodeks o stečajih dolžnikom omogoča ustavitev stečajnega postopka. V študiji je bila ustavitev stečajnega postopka določena kot merilo „strogosti predpisov“, preučili pa so se podatki o samozaposlenosti v 13 letih. Sklep študije je bil, da **zakonodaja o stečajih močno vpliva na novo ustanovljena podjetja** ter da je njena gospodarska pomembnost večja od rasti BDP in dobičkov na delniškem trgu.

Grčija je sprejela nov kodeks o stečajih, ki je namenjen razlikovanju med običajnim stečajem in stečajem, ki je posledica goljufije. V prihodnosti podjetnikom v stečaju, ki ni posledica goljufije, ne bo odvzeta prostost, njihova pravica glasovati in kandidirati na volitvah pa bo ostala nedotaknjena.

Podjetniki lahko imajo težave pri odplačevanju ogromnega dolga in nato ponovni ustanovitvi podjetja. Preostali dolg po zaključku stečajnih postopkov pogoste ne bo avtomatično izginil: če je dolžnik fizična oseba, bo ostal odgovoren za preostali dolg. V primeru osebne odgovornosti bodo lahko upniki izterjali preostali dolg s priključitvijo dolžnikovega osebnega premoženja. Kljub temu pa je v primeru nezadostnega osebnega premoženja včasih mogoča **oprostitvev dolga**. Za poštene podjetnike v stečaju je v državah, kot so Portugalska, Madžarska in Finska, mogoč načrt odplačila dolga. Takšnim podjetnikom je v Belgiji, na Irskem ali v Združenem kraljestvu avtomatično odobrena **ustavitev stečajnega postopka**³⁰.

V **Združenem kraljestvu** za vse podjetnike v obdobju stečaja veljajo nekatere omejitve, vendar se za poštene podjetnike v stečaju postopek ustavi najpozneje v 12 mesecih. Za podjetja v stečaju, ki so posledica prevare, nepremišljenosti ali kaznivosti, lahko veljajo ostre omejitve, uvedene za obdobje do 15 let.

²⁹ J. Armour and D.J. Cumming, „*Bankruptcy Law and Entrepreneurship*“. University of Cambridge, Centre for Business Research, Working Paper No 300, 2005.

³⁰ *Entrepreneurship Policy Indicators: Bankruptcy legislation in OECD Member and Non-Member Economies*, OECD CFE Working Paper Series No 1, 2006.

Poleg tega se zdi, da obstaja jasna korelacija med relativno kakovostjo zakonodaje o plačilni nesposobnosti v državi in relativno učinkovitostjo njene ureditve na področju plačilne nesposobnosti³¹, saj je pravna država ključna za našo družbo³². Zlasti dolgotrajni **postopki** zahtevajo preveč časa in denarja ter preprečujejo ponovni začetek z uničenjem kapitala. Povprečen čas, potreben za dokončanje stečajnega postopka in zaprtje podjetja, znaša v EU med 4 meseci (Irska) in 9,2 leti (Češka), medtem ko znašajo stroški postopka med 1 % (Nizozemska) in 22 % stečajne mase (Poljska)³³. Poenostavljeni stečajni postopki bi pomenili lažji izhod za podjetja, ki se srečujejo z izgubo, učinkovitejšo ponovno razdelitev sredstev in bolj pošteno porazdelitev preostalega premoženja med upnike.

V **Latviji** bo 1. januarja 2008 začela veljati nova zakonodaja o plačilni nesposobnosti. Eden od ciljev je skrajšati postopke, kar bo znatno spremenilo cilje in načela stečajnih postopkov.

Poglavitna spoznanja

- *Pomembno je vzpostaviti pravi okvir, ki bo ustrezno varoval interese vseh strank ter hkrati priznaval možnost za neuspeh podjetnika in njegov ponovni začetek. Zakonodaja o stečajih bi morala jasno ločevati med pravno obravnavo negoljufivih in goljufivih podjetij v stečaju.*
- *Podjetniki, ki ne gredo v stečaj zaradi lastnih napak, bi morali biti upravičeni do formalne odločitve Sodišča, ki njihovo dejanje razglasi za negoljufivo in opravičljivo. Ta odločitev bi morala biti javno dostopna.*
- *V zakonodaji o plačilni nesposobnosti bi morala biti ob upoštevanju nekaterih meril predvidena hitrejša ustavitev stečajnega postopka za preostali dolg.*
- *Zmanjšati bi bilo treba pravne omejitve, rubeže ali prepovedi.*
- *Sodni postopki bi morali biti enostavnejši in hitrejši, da se pri ponovni razdelitvi sredstev maksimizira vrednost premoženja v stečajni masi. Običajno bi morali stečajni postopki trajati največ eno leto.*

3.3. Dejavna podpora ogroženim podjetjem

Strah, da bodo podjetja zaznamovana zaradi poslovnega neuspeha, je eden od razlogov, zakaj MSP v finančnih težavah prikrivajo te težave, dokler ni prepozno. Pravočasno ukrepanje je ključno za preprečevanje stečaja, v številnih primerih pa je **sanacija** primernejša od likvidacije. Zato se pravni sistemi držav, kot so Francija, Estonija, Španija, Malta ali Italija, sedaj raje odločajo za prestrukturiranje in nadaljevanje poslovanja.

Številni podjetniki pogosto nimajo potrebnih sredstev in izkušenj za uspešno krizno upravljanje. Če se na tej stopnji pojavijo napake ali če ni ustreznega pravočasnega **svetovanja**, je lahko stečaj neizogiben.

³¹ 2004 EBRD Legal Indicator Survey for transition economies, in The European Restructuring and Insolvency Guide 2005/2006.

³² Tesnejše sodelovanje med sodstvi bi moralo zagotoviti, da podjetja v stečaju ne bi prečkala meja z namenom izogibanja rubežu in omejitvam, ki veljajo zanje v matični državi in so nepoznane v državi ponovne ustanovitve. Skupina Sveta za e-pravosodje preučuje možnost priprave registra sodb Sodišča na področju prava družb na ravni EU, ki bo omogočil neposredno medsebojno povezanost nacionalnih registrov in sodišč.

³³ *Doing Business in 2007*, World Bank.

Danska uvaja poskusni „sistem za zgodnje opozarjanje“, ki temelji na nizozemskem sistemu Ondernemersklankbord. S 4-letnim financiranjem bo ta sistem podjetjem, sposobnim za preživetje, ki jim zaradi začasnih težav grozi plačilna nesposobnost, zagotovil praktično znanje in izkušnje ter svetovanje.

Orodja za **zgodnje opozarjanje** so lahko različna in zajemajo spletna sredstva, ustrezne publikacije in bolj neposredno vključenost tistih akterjev, ki so bolje usposobljeni za spremljanje finančnega položaja podjetij. Ključna so lahko tudi dodatna **sredstva** za premagovanje nestabilnega obdobja. Komisija je za pomoč podjetjem pri zgodnji oceni njihovega finančnega položaja oblikovala spletno orodje za samooceno³⁴.

Francija v opomine zaradi neplačila DDV vključi informacije o tem, kje lahko podjetja v finančnih težavah pridobijo nasvet³⁵. Podjetniki lahko za kritje izdatkov pri poravnavi dolga v zgodnji fazi (pravno svetovanje in pristojbine za posrednika) sklenejo tudi zavarovalno polico.

Poglavitna spoznanja

- *Števila plačilno nesposobnih podjetij ni mogoče zmanjšati na nič, vendar bo hitra pomoč podjetjem, sposobnim za preživetje, prispevala k minimalnemu številu plačilno nesposobnih podjetij. Podporni ukrepi bi morali biti usmerjeni k preprečevanju stečajev, strokovnemu svetovanju in pravočasnemu posredovanju.*
- *Pozornost je treba nameniti dostopnosti pomoči, saj si ogrožena podjetja ne morejo privoščiti dragega svetovanja.*
- *Priložnosti mreženja, ki jih nudijo EU³⁶ in evropska poslovna združenja, bi bilo treba v celoti izkoristiti.*
- *Zakonodaja o plačilni nesposobnosti ne bi smela biti usmerjena samo na likvidacijo, ampak bi morala zagotavljati možnost prestrukturiranja in sanacije.*

3.4. Dejavna podpora podjetnikom, ki začnejo znova

Javna pomoč je premalo usmerjena na glavne omejitve podjetnikov pri ustanovitvi novega podjetja – sredstva, ustrezne spretnosti in znanja ter psihološka podpora. Ena od štirih največjih težav pri ustanavljanju podjetja je, da so podjetniki sami³⁷.

Na splošno je nov začetek ogrožen zaradi pomanjkanja sredstev za ustanovitev novega podjetja, zlasti **finančnih sredstev**³⁸. Podjetniki, ki začnejo znova, imajo na začetku pogosto manj kapitala in sorazmerno manj zaposlenih od drugih podjetnikov, ki začenjajo z ustanavljanjem podjetja, prav tako pa kot pravno obliko izberejo družbo z omejeno odgovornostjo. V prvih mesecih nove ustanovitve podjetja so njihove glavne težave iskanje strank, likvidnost in pridobivanje javne finančne podpore.

³⁴ <http://ec.europa.eu/sme2chance>.

³⁵ <http://www.entrepriseprevention.com/>.

³⁶ Program INTERREG IVC v okviru Evropskega regionalnega sklada je močno orodje za spodbujanje izmenjave dobrih praks na področju pomoči podjetjem, http://www.interreg3c.net/web/fic_en.

³⁷ Glej opombo 18. Druge tri težave so stiki s strankami, upravne zadeve in financiranje.

³⁸ Glej opombo 12

MSP na Saškem (**Nemčija**), ki v okviru stečajnih postopkov dokažejo svojo sposobnost ponovne organizacije, lahko pridobijo sredstva iz banke za obnovo Sächsische Aufbaubank z namenom priprave stečajnega načrta, nadaljnjega poslovanja in novega začetka po zaključku stečajnih postopkov.

Pomembno je, da se podjetniki v stečaju učijo iz svojih izkušenj in so pozneje dobro **usposobljeni** za novo ustanovljeno podjetje. Obstoj podjetniških vzornikov, mobilnost in višja stopnja izobrazbe bi povečali verjetnost ponovnega začetka. Poleg tega je verjetneje, da bo med nekdanjimi podjetniki, ki začnejo znova, več mladih kot starejših³⁹. To so nekatera splošna gibanja, vendar pa so potrebe podjetnikov, ki začnejo znova, bolj specifične in zahtevajo pri oblikovanju podpornih ukrepov prožen pristop.

Luksemburg je od leta 2004 okoli 40 podjetnikom v stečaju, ki niso posledica goljufije, ponudil ustrezen program usposabljanja o vprašanih upravljanja, da bi se bolje pripravili na nov začetek.

Podjetniki v stečaju lahko izgubijo zaupanje v lastne sposobnosti in so lahko čustveno prizadeti. Zato je pomembno posebno strokovno in psihološko **svetovanje** o tem, kako premagati stečaj. Ponovni vstop v poslovno skupnost bi se pospešil tudi prek povezave podjetnikov, ki začnejo znova, s tržnimi nišami, novimi partnerji in možnimi vlagatelji.

Francosko združenje Re-cr  er, ustanovljeno leta 1999 s podporo francoske gospodarske zbornice in francoskega združenja bankirjev, si prizadeva povečati zaupanje podjetnikov, ki   a  nejo znova in ki so doživeli poslovni neuspeh.

Poglavitna spoznanja

- *Ustrezni organi bi morali nameniti dovolj finančnih sredstev za nov začetek, in sicer z odpravo ovir pri dostopu do javnih finančnih programov za novo ustanovljena podjetja.*
- *Banke in finančne institucije bi morale ponovno preučiti svoja nezaupljiva stališa do podjetnikov, ki   a  nejo znova, ki pogosto temeljijo na negativnih bonitetnih stopnjah. Komisija namerava razpravljati o tem vprašanju na okrogli mizi bankirjev in MSP.*
- *Države EU bi morale zagotoviti, da se imena podjetij v stečaju, ki niso posledica goljufije, ne pojavijo na seznamu, ki omejuje dostop do posojil v bančnem sektorju.*
- *Javni naročniki bi morali vedeti, da v skladu z direktivami o javnem naročanju nekdanji podjetniki v stečaju, ki ni posledica goljufije, ne bi smeli biti v slabšem položaju.*
- *Podjetnikom, ki   a  nejo znova, bi morala biti na voljo ustrezna psiholo  ska in tehnična podpora ter posebno usposabljanje in inštruiranje.*
- *Pristojni organi bi morali olajšati pridobivanje podpore strank, poslovnih partnerjev in vlagateljev z vzpostavljanjem povezav med njimi in mo  nimi podjetniki, ki   a  nejo znova, da se zadovoljijo potrebe teh podjetnikov.*

³⁹

Glej opombo 13

4. SKLEP

Dobri nacionalni **okvirni pogoji** za podjetništvo so ključni za polno izkoriščenje podjetniških možnosti v EU in za ustanavljanje dinamičnih podjetij. **Družbeni interes** za uspešno podjetništvo, ki je za to pomemben, bi moral biti povezan s politiko **spodbujanja nove priložnosti** za podjetnike, ki so ogroženi ali so doživeli poslovni neuspeh. Komisija zato poziva države EU k sprejemanju učinkovitejših ukrepov za zmanjšanje posledic poslovnega neuspeha kot del njihovih zavez k spodbujanju podjetništva na podlagi strategije za rast in delovna mesta ter v okviru obsežne politike za podjetništvo. Komisija bo z večjo prepoznavnostjo dobrih nacionalnih praks še naprej podpirala prizadevanja držav članic. Komisija bo za hitrejše izvajanje reform zagotovila tudi komunikacijsko gradivo, namenjeno uporabi v kampanjah za spodbujanje boljše podobe poslovnega neuspeha.

PREGLEDNICA: TRENUTNO STANJE V DRŽAVAH ČLANICAH⁴⁰

D	Ukrepi obstajajo	(D)	Ukrepi so načrtovani/delno razpoložljivi	N	Ukrepi ne obstajajo
----------	------------------	------------	--	----------	---------------------

	Obveščanje/ izobraževanje	Splošna strategija	Obveščanje javnosti pri sodbi o	Znižane omejitve itd.	obravnavna poštenih podjetij v	ustavitve stečajnega postopka in/ali	Poenostavljeni postopki	Spodbujanje podpore	Spodbujanje povezav	Razprava znotraj finančnega sektorja	Skupaj D+(D)
Belgija	N	N	(D)	(D)	D	(D)	N	N	N	N	4
Bolgarija	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	0
Češka	N	N	N	N	N	N	(D)	N	N	N	1
Danska	N	N	N	D	(D)	D	(D)	N	N	N	4
Nemčija	(D)	N	N	D	D	(D)	N	N	N	N	4
Estonija	N	N	N	N	N	(D)	(D)	N	N	N	2
Irska	N	N	N	N	N	D	D	N	N	N	2
Grčija	N	N	N	D	(D)	(D)	D	N	N	N	4
Španija	N	N	N	N	D	D	D	N	N	N	3
Francija	N	N	N	N	(D)	N	D	N	(D)	N	3
Italija	N	N	N	D	D	(D)	(D)	N	N	N	4
Ciper	N	N	(D)	(D)	N	(D)	(D)	N	N	N	4
Latvija	N	N	N	N	N	N	(D)	N	N	N	1
Litva	N	N	N	D	(D)	D	(D)	N	N	N	4
Luksemburg	N	N	N	N	N	N	N	D	N	N	1
Madžarska	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	0
Malta	N	N	N	(D)	(D)	N	N	N	N	N	2
Nizozemska	(D)	N	N	N	(D)	(D)	N	N	N	(D)	4
Avstrija	N	(D)	N	(D)	(D)	(D)	D	(D)	(D)	N	7
Poljska	N	N	N	N	(D)	(D)	D	N	N	N	3
Portugalska	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	0
Romunija	N	N	N	(D)	(D)	N	D	N	N	N	3
Slovenija	N	N	N	N	N	(D)	N	N	N	N	1
Slovaška	N	N	N	N	N	N	N	N	N	N	0
Finska	N	N	N	D	N	(D)	D	D	N	N	4
Švedska	N	N	N	N	D	(D)	D	N	N	N	3
Združeno kraljestvo	N	N	D	D	D	D	D	N	N	N	5
Skupaj D+(D)	2	1	3	12	15	17	17	3	2	1	

⁴⁰

V tej preglednici niso prikazane ocene ukrepov. V preglednici je navedeno, ali glede na poročila držav članic in razpoložljive podatke ukrepi obstajajo ali ne.